

De deeleconomie

Onze inspiratienota 'Deeleconomie: digitalisering, commons & platforms' concludeert dat het fenomeen niet alleen business-modellen in vraag stelt, maar zelfs de natiestaat en de manier waarop we ons als maatschappij organiseren. 'Ondernemen' bekeek een en ander door de ondernemersbril.

Disruptieve modellen leggen steeds weer een gebrek aan klantvriendelijkheid bloot. We moeten het gelijk van de klant inzien, in plaats van steevast na te gaan hoe we de Ubers en de Airbnb's van deze wereld de nek kunnen omdraaien, zo reageert Jan van der Borg als specialist in toerisme (docent aan de universiteiten van Leuven en Venetië). We geven steeds destructief tegengas in plaats van constructief met de realiteit om te gaan (p.12).

Alexander Van Laer zit op dezelfde lijn: de deeleconomie is in volle evolutie en zal niet tegengehouden worden. De CEO van Poppy vindt dat wij in ons land eerst vechten tegen het nieuwe ten koste van veel tijd, energie en opportuniteiten. "En uiteindelijk verlies je. Als de markt de innovatie fantastisch vindt, dan moet je uiteindelijk toch inbinden en de bocht maken." Zoek hoe de gevestigde orde met het nieuwe kan samenwerken, zoals Poppy en D'leteren doen (p. 14).

Ook een digitale vernieuwer als Chris De Herdt wijst op die conservatieve reflex. De oprichter van het parkeerdeelbedrijf PARKLE gelooft stellig in een hybride model. Klassieke en deeleconomie kunnen elkaar omarmen en bijdragen tot de oplossing van maatschappelijke problemen. PARKLE bijvoorbeeld kan alvast een stuk van het antwoord formuleren op onze mobiliteitsknoop (p. 16).

Tekst: Jo Cobbaut | Foto: iStockphoto.com

Het gelijk van de klant

De toeristische sector kent uiteraard al langer een resem spelers uit de deeleconomie die het model van de klassieke spelers verstoren. Verzet heeft geen zin, zo stelt Jan van der Borg.

Als directeur van de masteropleiding Toerisme en docent aan de universiteiten van Leuven en Venetië, bestudeert Jan van der Borg al jaren de gevolgen van de deeleconomie op zijn domein.

Klantvriendelijkheid

Zijn visie sluit aan bij die van de jonge CEO's uit de deeleconomie die we elders in dit nummer aan het woord laten: "Klassieke bedrijven moeten durven nagaan wat er niet meer klopt aan hun businessmodel. Disruptieve modellen leggen steeds weer een gebrek aan klantvriendelijkheid bloot. We moeten het gelijk van de klant inzien, in plaats van steevast na te gaan hoe we de Ubers en de Airbnb's van deze wereld de nek kunnen omdraaien. We geven steeds destructief tegengas in plaats van constructief met de realiteit om te gaan."

"We moeten het gelijk van de klant inzien."

Van der Borg is naast docent in de materie ook klant: "Ik kom vaak in suffe viersterren businesshotels. Alles is er gelijk en de afstand tussen het personeel en de klant is er groot. Je kan er niet koken. Vanuit een normale behoefte is een vraag naar boven

gekomen waar de deeleconomie wel in voorziet. Toch gaan bedrijven met een erg monopolistische houding naar de overheid met de vraag om de nieuwe economie onschadelijk te maken. In toeristische bestemmingen als Barcelona en Amsterdam gingen de gemeentebesturen dan nog op die vraag in ook. Deze ongelofelijk domme symptoombestrijding is op geen enkele manier constructief.”

Regels

Voor van der Borg moet de deeleconomie zich wel aan de regels van taksen en veiligheid houden: “Demonisering is uit den boze, maar we moeten niet naïef zijn. Het schort hem hier en daar nog aan voorschriften. Daar moet aan gewerkt worden. Anderzijds stel ik vast dat in 95% van de gevallen de bestaande regelgeving voldoet. Er is geen dwingende nood aan meer wetten en kaders. Improvisatie is niet aangewezen, maar een speciale regelgeving is niet nodig voor de deeleconomie. Als er gaatjes blijken te zijn in de bestaande wetten, dan moet de wetgever die maar dichtten. We moeten ons hoeden voor fabeltjes. Er ontstaan steeds verhaaltjes rond wat disruptief is, dat is niet nieuw. Een tijdje geleden al geloofden we dat Ryanair met bijna lege brandstoftanks rondvloog.”

Ongeruste bronnen beweren dat onze maatschappij stilaan afhankelijk wordt van platformen die niet investeren en verdienen op de kap van anderen. Van der Borg: “Ik vind dat niet typisch voor de ‘shared economy’. Een en ander is

Jan van der Borg (directeur van de masteropleiding Toerisme en docent aan de universiteiten van Leuven en Venetië)

wel het gevolg van internet. Een aantal platformen wordt dermate belangrijk en speelt het spel niet meer eerlijk. Kijk maar naar Facebook en Google. Maar vroeger had je de oliebaronnen. Het is dus van alle tijden. Ik zie wel dat de Europese Unie daar wat probeert aan te doen. Ik bestudeer die fenomenen al lange tijd op vlak van het toerisme. En daar zie ik de deeleconomie net met antwoorden afkomen. Ik zie dat uitbuiters tegen de muur aanlopen. We zagen in Venetië een agentschap dat zestig appartementen aanbod op Airbnb. Dat soort nep-deeleconomie toestanden zal door de toerist afgestraft worden. Ik zie de toekomst echt optimistisch op dat vlak.

Vanuit het toerisme zie ik heel goed dat vraag en aanbod automatisch op elkaar reageren en de zaken rechtzetten.”

Advies

Tot slot wenst professor van der Borg een antwoord te formuleren op de zwartkijkers die in de deeleconomie een ‘race to the bottom’ zien: “Onzin. Kijk maar naar de prijzen van B&B’s op Airbnb. Daar variëren de prijzen ook in functie van de kwaliteit. Wie kwaliteit biedt, kan een premiumprijs vragen en dat geldt in alle sectoren. Ik vraag dus aan hotelhouders zich niet te verzetten tegen disruptie, maar eruit te leren. Vecht je niet dood, maar doe het beter. We leefden heel lang

“Demonisering is uit den boze, maar we moeten niet naïef zijn.”

in een bubbel waarbij in het toerisme alles zomaar goed ging en de sector met acht percent per jaar groeide. Een kritische blik op het eigen model dringt zich op. We moeten terug naar betere service, kleinschaligheid en meer kwaliteit. Het is de klant die het vraagt.”

Tekst: Patrick Verhoest | Foto: GF
Illustratie: Shutterstock

Alexander Van Laer (CEO Poppy)

Deeleconomie: alles komt terecht

De deeleconomie is fundamenteel niet nieuw. Het is een positief verhaal dat geen overregulering behoeft. De schrik voor het nieuwe mag niet tot protectionisme leiden. We moeten eerder leren sneller het nieuwe te omarmen.

Aan het woord is Alexander Van Laer. De oprichter van FLAVR en Poppy Mobility is nog jong maar al ervaringsdeskundige.

Voor Van Laer brengt de deelconomie niet echt een nieuwe revolutie. We krijgen gewoon een andere invulling van wat al bestaat. De technologie is daar de aanleiding voor, weet Alexander: "Voor de industriële revolutie hadden we een maatschappij van ambachten. Dat waren eigenlijk kleine zelfstandigen die handel dreven. Daarna kregen we schaalvoordelen en meer productie door fabrieken. Die vergden veel middelen. Door de digitale revolutie gaan we terug naar het dorp met de ambachten. Het enige verschil is dat de plaats van

"We moeten leren innovatieve initiatieven sneller te omarmen."

verhandelen niet langer een fysieke markt is, maar het internet en de platformen. Mensen hadden nog nooit zoveel mogelijkheden om direct handel met elkaar te drijven dan vandaag. Dat is eigenlijk een enorm positieve ontwikkeling die niemand schrik hoeft aan te jagen. Ik geloof in de vele opportuniteiten."

Regulering

Toen Van Laer FLAVR opstartte en naar de fiscus stapte om een regeling uit te werken, werd hij meteen aangemaand zijn activiteit stop te zetten. Er was immers

nog geen regelgeving voor het verkopen van huisbereide maaltijden aan mensen in de buurt. Het brengt ons meteen bij de roep naar regulering van de deeleconomie. Van Laer: "Ik geloof meer in een systeem dat duidelijk zegt wat écht niet mag. Wat daar niet onder valt, mag per definitie wel. Als uit nieuwe cases blijkt dat iets niet koosjer is, wordt dat aan de negatieve lijst toegevoegd. Eerder zoals het Angelsaksische systeem dus."

"In ons land willen we alles meteen reguleren. Hierdoor hebben we het moeilijk met wat nieuw is. Dat leidt vaak tot overregulering en achterhaalde regels die niemand nog in acht neemt. Ik geloof dat een deregulering hierdoor nodig zal zijn. Mijn advies aan de politiek is om innovatie goed op te volgen en snel te schakelen. Maar reguleer vooral nooit voor de innovatie heeft plaatsgevonden. Dat werkt niet. Omdat je niet alles kan reguleren, geloof ik eerder in een kaderwetgeving. Deze zet de belangrijke krijtlijnen uit. Te gedetailleerde regulering leidt tot micromanagement. En dat werkt in bedrijven ook niet."

Negatieve stemmen spreken over de 'race to the bottom' binnen de deeleconomie. Arbeid wordt er vaak uitgebuit en de uurlonen gaan naar historische dieptepunten. Van Laer ziet het anders: "Als ik morgen beweer uw keuken te komen installeren voor tien euro, zal ik met vragen worden overstelpt. Tot men zal zien dat ik geen kwaliteit kan leveren voor die prijs. De kracht van platformen bestaat in peer-reviews, die andere mensen snel een duidelijk beeld van de dienstverlener geven. Dat mechanisme is zelfregulerend. Een platform moet transparantie hoog in het vaandel dragen en te goeder trouw zijn. Maar dat is niet anders in de klassieke economie. Alleen zeggen we daar niet dat, omdat een bedrijf slecht werkt, de volledige sector malafide is. In de deeleconomie worden de zaken vaak uitvergroot. Een platform dat haar verantwoordelijkheden niet opneemt, betekent niet dat de deeleconomie niet zou werken. Deze platformen moeten worden aangepakt, zoals in de reguliere economie. Ze zullen snel vervangen worden door andere die het beter willen doen."

Gemak

Voor Van Laer zijn flexibiliteit en gebruiksgemak de sleutelwoorden van de nieuwe economie: "Convenience is the new loyalty. Klanten zijn loyaal aan wie de beste gebruikservaring biedt. Ze kopen waar je de beste klantervaring krijgt. De jonge generatie hecht veel waarde aan vrijheid, de wereld kunnen ontdekken en flexibel met dat gegeven omgaan. Dat verklaart het succes van heel wat platformen in de deeleconomie. Een job zal er binnen aanzienlijke tijd uit bestaan voor diverse platformen te werken in de loop van de week. Of buiten de platformen, dat kan ook. Dat geeft je maximale flexibiliteit, gebruiksgemak

Klassieke en deeleconomie hand in hand

Zesentwintig jaar oud, gestart als strategieconsultant en reeds aan zijn tweede bedrijf toe in de deeleconomie. Alexander Van Laer startte eerst FLAVR op. Tienduizend mensen konden hun huisbereide maaltijden verkopen in de buurt. Als CEO en medeoprichter van Poppy leidt hij vandaag een deelwagenbedrijf dat 350 milieuvriendelijke voertuigen aanbiedt in Antwerpen.

Van Laer: "Mensen in de stad hebben af en toe een wagen nodig, maar hoeven er geen meer te bezitten. 'Mijn wagen, mijn vrijheid' klopt hier al lang niet meer. Ik zie veel mensen die geen bedrijfswagen meer willen. Het kost ze geld en ze gaan toch met de fiets naar het werk. Het is op deze behoefte dat we inspelen. We verhuren auto's maar op een nieuwe manier. Mensen kopen eigenlijk mobiliteit bij ons, een dienst en geen product. Hiervoor hebben we de handen in elkaar geslagen met Lab Box, het investeringsvehikel van D'Ieteren Auto. Op deze manier combineren we het 'agile' management van een jonge ondernemende start-up met de financiële slagkracht van een beursgenoteerd bedrijf." (PV)

én de mogelijkheid om ervan te leven. De nieuwe generatie noemen we ook wel de 'one-click-generation'. Die regelt alles met één klik op een mobiel toestel en denkt geconnecteerd. Door de snelheid van innovatie is er nood aan een duidelijk wetgevend kader dat zegt wat mag en niet mag en dat consumenten beschermt. Tegelijk

weet de CEO van Poppy: "Vlerick heeft aangetoond dat we in ons land vaak eerst vechten tegen het nieuwe, in plaats van het te onderzoeken en het te omarmen. Door te vechten verliezen we echter tijd, energie en opportuniteiten. En uiteindelijk verlies je ook telkens die strijd. Als de markt de innovatie fantastisch vindt, dan

"De platformen die er bewust de kantjes van aflopen, moeten aangepakt worden."

moeten ondernemers de nodige vrijheid krijgen om dat te bieden waar de consument op wacht. Te veel regels met een focus op kleinigheden resulteert in minder aandacht voor wat écht belangrijk is."

Uiteindelijk worden zowel in de klassieke als in de deeleconomie producten of diensten aan derden verkocht. De deeleconomie is in volle evolutie en zal niet tegengehouden worden,

moet je uiteindelijk toch inbinden en de bocht maken. We kunnen deze conservatieve reactie beter vermijden en gewoon zoeken hoe de gevestigde orde met het nieuwe kan samenwerken. En dat is exact wat bijvoorbeeld Poppy samen met D'Ieteren doet (zie kaderstuk 'Klassieke en deeleconomie hand in hand')."

Tekst: Patrick Verhoest | Foto: GF

Chris De Herdt (oprichter PARKLE)

Op naar een hybride economie

Als digitale vernieuwer gelooft Chris De Herdt, de oprichter van het parkeerdeelbedrijf PARKLE, in een hybride model. Klassieke en deeleconomie kunnen elkaar omarmen.

Deeleconomie bestaat al jaren. Gezamenlijke noden worden reeds lang opgelost via gezamenlijke aankopen. Daarbij kwam de overheid zelfs geregeld tussen. Vandaag heeft de digitalisering echter de wereld totaal veranderd, zo analyseert Chris De Herdt (Zie ook kaderstuk 'Digitale Vernieuwer'): "Met de nieuwe technologieën en de smartphone zijn er geen grenzen meer aan het connecteren van mensen. De deeleconomie werd groot dankzij de mogelijkheid om snel ideeën te lanceren en draagvlak ervoor te creëren. De vaak zeer positieve insteek wordt echter niet steeds ondersteund door een volwaardig businessmodel. Die ideeën zijn dan geen lang leven beschoren."

“Een goede deeleconomie moet circulair zijn en impact hebben op de maatschappij.”

Dat korte leven van ideeën is ook niet zelden het gevolg van het gebrek aan regelgeving. De mening van Chris De Herdt sluit nauw aan bij wat Alexander Van Laer elders in dit dossier verkondigt: "We zijn vaak pas begonnen en men komt ons al vertellen dat we ons buiten de wet begeven. De nieuwe modellen gaan zo snel dat er nog geen regelgeving voor bestaat. Wie nadeel of gewoon al concurrentie denkt te gaan ondervinden, gaat in ons conservatief land al snel naar het juridische kijken om zich te verweren. We houden immers niet van veel verandering."

Hybride

Chris De Herdt ziet een nieuwe generatie die opgegroeid is met smartphone. Die wil zoveel mogelijk connecteren en maximaal ingaan op de geboden mogelijkheden. Deeleconomie staat volgens hem nog maar in de kinderschoenen omdat deze generatie pas nu haar plaats gaat innemen in het hoger management van traditionele bedrijven: "We zullen zien dat deze managers de nieuwe principes gaan omarmen en alternatieven zullen zoeken in een nieuw dienstenebeleid. Klassieke bedrijven zullen dus steeds meer duurzaam met de nieuwe (deel)economie in zee gaan. Dat betekent ook dat we naar een groter aantal zelfstandigen en freelancers zullen evolueren. Ik zie een hybride model ontstaan. Heel wat medewerkers zullen deeltijds gaan werken voor een of meerdere vaste werkgevers. De rest van hun tijd zullen ze investeren in initiatieven waar ze passie voor hebben. Het nieuwe model zal er één zijn van vaste en randactiviteiten die steunen op netwerken."

Toch dringt zich bij deeleconomie en de bijhorende platformen steeds meer de vraag op of we nood hebben aan gepaste wetgeving. De Herdt is zich bewust van het probleem: "We moeten een aantal zaken regelen. Kijk naar de drones. Die kunnen snel geneesmiddelen of organen aanleveren en levens redden. Hetzelfde geldt voor de deeleconomie. De technologie bestaat en de markt is er, maar het juridische luik kan niet snel genoeg volgen. Dat is een gevaar. Het mag ons niet tegenhouden verder te gaan."

Oplossingen

De Herdt ziet oplossingen. Artificiële intelligentie kan notarissen, advocaten en de wetgever heel veel tijd helpen winnen. De tijd die vrijkomt, kunnen deze specialisten investeren

in het in regels gieten van wat dient vastgelegd. De Herdt is het ermee eens dat regels zich opdringen: "Er is wel degelijk nood aan parameters. We moeten ons vragen stellen bij wat deelpplatformen maximaal mogen verdienen en welke hun impact is op en hun bijdrage aan maatschappij en welzijn. De meeste ideeën in de deeleconomie zijn positief maar soms loopt het verkeerd. Daar moet de overheid ordenen, reguleren en budgetten toewijzen. Net zoals bij het onderwijs, dient de overheid het niveau op peil te houden. Ik pleit voor meer centen voor justitie. Maar dan wel om te digitaliseren, zodat er meer tijd vrijkomt om de wetgeving op punt te zetten."

Chris De Herdt heeft er een goed oog in: "Ik geloof niet in een nieuwe industriële revolutie. Het wordt eerder een digitale omwenteling waarin onze resources en assets slimmer en beter zullen worden ingezet. Het moet een hybride, aanvullend verhaal worden, waarbij bestaande bedrijven inspelen op wat al bestaat. Een goede deeleconomie moet circulair zijn en impact hebben op de maatschappij. Met gedeelde activa als basis krijgen

Digitale vernieuwer

Chris De Herdt werkte de ene helft van zijn carrière in supply chain, de andere helft in ICT. De economist stichtte met zijn partner Philippe T'seyen het parkeerdeelbedrijf PARKLE.

Het idee ontstond uit de dagelijkse frustratie van de autochauffeur. "Hoe vaak vind je als chauffeur geen parking in de stad, terwijl duizenden particulieren die gaan werken zijn, een parkeerplaats hebben die ze niet gebruiken? We maakten een platform waarbij mensen automatisch konden afspreken. Wie een plaats vrij heeft, staat die af aan wie er eentje zoekt. De rest is simpel: wie vraagt betaalt voor de plaats en wie aanbiedt wordt ervoor betaald. Het principe is delen wat we hebben. Tijd en plaats beter benutten is het doel van de deeleconomie waarbinnen we werken."

"In het woon-werkverkeer veroorzaakt 'the last mile' door tijdsverlies de grootste frustraties bij de pendelaar, maar ook de grootste negatieve impact op de omgeving zoals extra emissies, drukte en inefficiënt gebruik van ruimte. Daarvoor zijn we nu Parkle Flow aan het ontwikkelen. Het wordt een 'end-to-end' mobiliteitsoplossing voor bedrijven die open data genereert waardoor andere actoren zoals overheden weer slimme oplossingen of initiatieven kunnen opleveren." (PV)

ondernemingen een boost en springen ze slimmer om met wat ze al hebben. Daarna moeten we de zaken op elkaar afstemmen en er een juridisch kader rond bouwen. Angst is een slechte raadgever. Mensen moeten het nieuwe leren vertrouwen. 'Trust' is een van de basiselementen van de deeleconomie."

Tekst: Patrick Verhoest | Foto: GF

Deeleconomie stelt maatschappelijk bestel in vraag

In de jongste ETION Inspiratienota concludeert auteur Rogier De Langhe dat de deeleconomie niet alleen de reorganisatie veroorzaakt van grootschalige economische activiteiten. Op tien jaar tijd blijkt uit talrijke toepassingen dat het effect ervan heel krachtig kan zijn. De Langhe ziet niet alleen gevaar voor bestaande businessmodellen. Ook de natiestaat zoals we die vandaag kennen, is misschien niet opgewassen tegen de snelheid en flexibiliteit waarmee reusachtige zwermen van gebruikers zich op de platforms organiseren. Digitalisering zou weleens hetzelfde kunnen doen als wat industrialisering de afgelopen 250 jaar heeft gedaan. De digitale revolutie gaat niet dan zomaar om een aantal nieuwe businessmodellen, maar noodzaakt een herdenking van hoe we onze maatschappij organiseren als geheel.

De Langhe Rogier, Deeleconomie: digitalisering, commons & platforms, ETION Inspiratienota 103, september 2018. (U kan deze nota gratis downloaden via www.etion.be)